

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
दूरशिक्षण व ऑनलाईन शिक्षण केंद्र
बी. ए. भाग २ सत्र ३ (जुना अभ्यासक्रम)
ऑक्टोबर / नोव्हेंबर २०२५

आपण दूरशिक्षण व ऑनलाईन शिक्षण केंद्रामध्ये प्रवेश घेतल्याबद्दल आपले स्वागत. शैक्षणिक वर्ष २०२५ – २०२६ मध्ये बी. ए. भाग २ सत्र ३ करिता जुन्या अभ्यासक्रमाप्रमाणे प्रवेशित / पुनर्प्रवेशित झालेल्या विद्यार्थ्यांकरिता स्वाध्याय प्रश्न सोबत देत आहोत. सदरचे स्वाध्याय खाली दिलेल्या नियमावलीप्रमाणे पूर्ण करून आपल्या अभ्यास केंद्राकडे जमा करणे आवश्यक आहे. दूरशिक्षण व ऑनलाईन शिक्षण केंद्राच्या मुख्य कार्यालयामध्ये स्वाध्याय स्वीकारले जाणार नाहीत.

नियम :

1. स्वाध्याय लिहिण्याकरिता आखीव कागद / A4 size paper वापरावा.
2. स्वाध्याय उत्तरपत्रिकेच्या मुखपृष्ठावर आपण प्रवेश घेतलेल्या अभ्यासक्रमाचे नाव, वर्ष, तुमचा परीक्षेचा बैठक क्रमांक, नोंदणीप्रमाणे नाव, पत्ता (कायमस्वरूपी), विषय, PRN व मोबाईल नंबर (कायमस्वरूपी) लिहिणे आवश्यक आहे. (मुख्यपृष्ठ / Cover Page यासोबत दिलेले आहे ते Download करून वापरावे)
3. विद्यार्थ्याने जर स्वाध्याय जमा केले असतील पण तो त्या संबंधित विषयामध्ये अनुत्तीर्ण झाला असेल तर त्याला फ्रेश स्वाध्याय जमा करता येणार नाही तो लेखी परीक्षेला पुन्हा बसू शकतो. स्वाध्यायाचे पूर्वीचेच गुण विचारात घेतले जातील.
4. एकदा स्वाध्यायांचे मूल्यांकन झाल्यानंतर त्यांचे पूर्णमुल्यांकन व श्रेणीसुधार केले जाणार नाही. त्याची फोटोकॉपी मिळणार नाही.
5. विद्यार्थ्यांनी आपल्या स्वाध्याय उत्तरपत्रिका हॉलतिकीट प्राप्त झालेनंतर आपण निवडलेल्या अभ्यास केंद्राशी संपर्क साधून आपल्या अभ्यासकेंद्रावर जमा कराव्यात.
6. जे विद्यार्थी दिलेल्या वेळेत स्वाध्याय जमा करतील त्याच विद्यार्थ्यांना स्वाध्यायाचे गुण दिले जातील. जे विद्यार्थी स्वाध्याय जमा करणार नाहीत अशा विद्यार्थ्यांना स्वाध्यायाचे गुण दिले जाणार नाहीत. त्यास दूरशिक्षण व ऑनलाईन शिक्षण केंद्र जबाबदार राहणार नाही.

विशेष सूचना

- दूरशिक्षण व ऑनलाईन शिक्षण केंद्राच्या सर्व मान्यताप्राप्त अभ्यासकेंद्रावर संपर्क सत्राचे आयोजन केले जाते. तरी विद्यार्थ्यांनी वेळोवेळी अभ्यास केंद्र समन्वयक

यांच्याशी संपर्क साधून संपर्क सत्र, परीक्षा वेळापत्रक, हॉलतिकीट, निकाल इत्यादी बाबत माहिती घ्यावी. तसेच वेळोवेळी विद्यापीठ संकेतस्थळाला भेट देवून अद्ययावत माहिती जाणून घ्यावी.

- आपण निवडलेल्या विषयाप्रमाणे स्वयंअध्ययन साहित्य घेणे, आपल्या पाठयक्रमाचा अभ्यासक्रम (Syllabus) प्राप्त करून घेणे व त्याप्रमाणे अध्ययन करणेची जबाबदारी विद्यार्थ्याची आहे.
- आपल्या रजिस्ट्रेशन फॉर्मवर असलेल्या अभ्यासकेंद्रामध्येच स्वाध्याय जमा करावयाचे आहेत जर दुसऱ्या अभ्यासकेंद्रावर स्वाध्याय जमा केले तर स्वाध्यायाचे गुण आपल्या गुणपत्रिकेवर येणार नाहीत व त्यासाठी दूरशिक्षण व ऑनलाईन शिक्षण केंद्र जबाबदार असणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.

स्वाध्याय उत्तर पत्रिकेचे मुखपृष्ठ (Cover Page)

अभ्यासक्रमाचे नांव :

(बी.ए./बी.कॉम. भाग 3, एम.ए./एम कॉम भाग 1 व 2)

सत्र :

(पहिले/दूसरे/तिसरे/चौथे/पाचवे/सहावे)

विषय :

परीक्षा बैठक क्रमांक

1. अभ्यास केंद्राचे नाव -----

2. विद्यार्थ्याचे पूर्ण नाव -----

3. पूर्ण पत्ता : -----

----- पिन कोड नं.-----

4. मोबाईल क्रमांक : लॅण्डलाईन क्रमांक :

5. अभ्यासक्रमाचे नाव : ----- सत्र -----

6. पेपरचे नाव : -----

7. पेपर क्रमांक : -----

8. सबजेक्ट कोड : -----

9. परीक्षा बैठक क्रमांक -----

(ज्या परीक्षेसाठी स्वाध्याय जमा करत आहे)

10. पी.आर.एन. : -----

11. स्वाध्याय जमा करण्याचा दिनांक : -----

12. विद्यार्थ्याची स्वाक्षरी : -----

(फक्त कार्यालयीन उपयोगाकरिता)

मिळालेले गुण : -----

परीक्षकांची स्वाक्षरी : -----

B.A Part - II Sem – III Assignment Questions

October / November 2025 Examination

बी. ए. भाग — २ सत्र — ३ स्वाध्याय प्रश्न

ऑक्टोबर/नोव्हेंबर २०२५ परीक्षा

(प्रत्येक प्रश्नास 10 गुण)

बी. ए. भाग २ करीता प्रवेशित झालेल्या सर्व विषयाच्या विद्यार्थ्यांनी आपल्या स्पेशल विषयाच्या स्वाध्यायाबरोबर

इंग्रजी आवश्यक (English Compulsory) पेपरचे स्वाध्याय जमा करणे अनिवार्य आहे.

B.A Part II Sem III English (Compulsory)

१) Write a compering script for a send-off function. Imagine the required details.

OR

२) Describe in detail the valley depicted in 'The Highway' by Ray Bradbury

B.A Part II Sem III Economics Paper.III Macro Economics -I

१) राष्ट्रीय उत्पन्नाचा अर्थ व राष्ट्रीय उत्पन्न मापनाची विविध संकल्प सविस्तर स्पष्ट करा.

किंवा

२) सनातनवादी रोजगार सिद्धांत आणि केन्सचा रोजगार सिद्धांत सविस्तर स्पष्ट करा.

1) Explain in detail the meaning of national income and various definitions of national income measurement

OR

2) Explain in detail the orthodox employment theory and Keynesian employment theory.

B.A Part II Sem III Economics Paper.IV Money and Banking

१) व्यापारी बँकेची कार्य आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

किंवा

२) पैशाची कार्य व महत्त्व स्पष्ट करा.

1) Explain the function and characteristics of merchant bank.

OR

2) Explain the function and importance of money.

B.A Part II Sem III Economics CO-operatives in India

१) सहकाराचा अर्थ व वैशिष्ट्य स्पष्ट करा

किंवा

२) मिश्र अर्थव्यवस्थेतील सहकाराची भूमिका स्पष्ट करा

1) Explain the meaning and characteristics of co-operative

OR

2) Explain the role of co-operative in mixed economy

B.A Part II Sem III English Paper III Literature and Cinema

१) Relationship between Literature and Cinema. Explain.

किंवा

२) Write a note on Comedy of Errors and its adaptation 'Angoor'.

B.A Part II Sem III English Paper IV Partition Literature

1) Write a brief note on Communal conflicts and Violence.

OR

2) Comment on the character of Iqbal.

B.A Part II Sem III English IDS Paper 1- Language and Linguistics

1) Define the Concepts of 'Signifier' and 'Signified'.

OR

2) Linguistics as a Science. Explain

बी.ए. भाग २ हिंदी सत्र ३ पेपर ३ आधुनिक हिंदी गद्य साहित्य — I

१) 'दूध का दाम कहानी' की कथावस्तु अपने शब्दों में लिखिए।

किंवा

२) 'जैसे उनके दिन फिरे' कहानी की कथावस्तु लिखिए।

बी.ए. भाग २ हिंदी सत्र ३ पेपर ४ मध्यकालीन एवं आधुनिक हिंदी काव्य

१) कबीर के दोहे का भावार्थ लिखिए।

किंवा

२) वह अनजान् आदमी कविता का भावार्थ लिखिए।

बी.ए. भाग २ हिंदी सत्र ३ आयडीएस पेपर प्रयोजनमूलक हिंदी

१) नौकरी के लिए आवेदनपत्र लिखिए।

किंवा

२) विज्ञान लेखन का महत्व लिखिए।

B.A Part II Sem. III History Paper 3 History of Modern Maharashtra (1900 to 1960)

१) गोपाळ कृष्ण गोखले यांच्या योगदानाची चर्चा करा.

किंवा

२) महाराष्ट्र राज्य स्थापनेच्या घटनाक्रमाचे वर्णन करा.

1) Discuss the Contribution of Gopal Krishna Gokhale.

OR

2) Describe the events related to formation of Maharashtra.

B.A Part II Sem. III History Paper 4 History of India (1757-1857)

१) रॉबर्ट क्लाइव्हची दुहेरी शासन व्यवस्था स्पष्ट करा.

किंवा

२) सन १८५८ चा राणीचा जाहीरनामा आणि त्याचे परिणाम यांचे वर्णन करा.

1) Explain the Dual Government of Robert Clive.

OR

2) Describe the Queen's Proclamation of 1858 and its effects.

B.A Part II Sem. III History IDS Paper 1-Social Reforms in India

१) शिक्षण व समाजकार्य या क्षेत्रात महात्मा फुले यांच्या योगदानाचे वर्णन करा.

किंवा

२) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या जाती निमूर्लनासंबंधी विचारांची चर्चा करा.

1) Describe the Contribution of Mahatma Phule in the field of Education and Social Work.

OR

2) Discuss the Dr. Babasaheb Ambedkar's thoughts on Annihilation of Caste.

बी.ए. भाग २ सत्र ३ मराठी पेपर ३ नाटक साहित्यकृती : देवबाभळी — प्राजक्त देशमुख

१) 'देवबाभळी' या नाटकाचे कथानक थोडक्यात स्पष्ट करा.

किंवा

२) 'अभिवाचन' म्हणजे काय ते सांगून अभिवाचनासाठी आवश्यक असणारे गुण सांगा.

बी.ए. भाग २ सत्र ३ मराठी पेपर ४ पद्य साहित्यकृती : पक्ष्यांचे लक्ष थवे : ना. धों. महानोर

१) ना. धों. महानोर यांच्या प्रेमभावनेच्या कवितांचा थोडक्यात परिचय करून द्या.

किंवा

२) 'गीतलेखन' म्हणजे काय ते सांगून गीतलेखनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

बी.ए. भाग २ सत्र ३ मराठी आयडीएस पेपर १ साहित्यकृती : एका रानवेड्याची शोधयात्रा

१) 'एका रानवेड्याची शोधयात्रा' मधील आशयसूत्रे स्पष्ट करा.

किंवा

२) निसर्गविषयक साहित्य म्हणजे काय ते सांगून निसर्ग व माणूस यांचा सहसंबंध स्पष्ट करा.

B.A Part II Sem III Political Science DSC (D7) Paper-III Political Process in India

१) भारतातील संघराज्य व्यवस्थेच्या बदलत्या स्वरूपाची चर्चा करा?

किंवा

२) भारतीय लोकशाहीसमोरील आव्हाने स्पष्ट करा?

1) Discuss Changing nature of Federal System in India ?

OR

2) Explain the Challenges before India Democracy ?

**B.A Part II Sem III Political Science DSC (D8) Paper-IV Indian Political Thought
Part -I**

१) कौटिल्याच्या राजा आणि त्याच्या प्रशासनाबद्दल विचारांवरती चर्चा करा.

किंवा

२) लोकमान्य टिळकांची सांस्कृतिक राष्ट्रवादाची संकल्पना स्पष्ट करा

1) Discuss the Kautilya's views King and His Administration

OR

2) Explain Lokmanya Tilak's concept of cultural nationalism.

**B.A Part II Sem III Political Science Compulsory Generic Elective - I CGE Paper-I
Public Administration**

१) लोकप्रशासनाची महत्त्व स्पष्ट करा

किंवा

२) विकास प्रशासनाचा अर्थ सांगून व्याप्ती स्पष्ट करा

1) Explain the importance of public administration.

OR

2) Explain the meaning and scope of development administration

B.A Part II Sem III Sociology DSC – III Paper No. III - Social Issues in India

१) सामाजिक समस्येचे स्वरुप स्पष्ट करा.

किंवा

२) दारिद्र्याचा अर्थ कारणे आणि उपाय योजना सांगा.

1) Explain the nature of Social Issues

OR

2) Suggest remedies meaning and causes of Poverty.

B.A Part II Sem III Sociology DSC – IV Paper No. IV - Social Movement

१) सामाजिक चळवळीचे महत्व विशद करा.

किंवा

२) शेतकरी आंदोलनाचा परिणाम स्पष्ट करा.

1) Analysis importance of Social Movements

OR

2) Explain the impact of Social Movement

B.A Part II Sem III (I.D.S.) Paper No. I - Introduction to Rural Development

१) ग्रामीण विकासाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

किंवा

२) शेतमजुराच्या समस्या चर्चा करा.

1) Explain the Characteristics of Rural Development.

OR

2) Discuss the Problems Agriculture Labour

B.A Part II Sem III (I.D.S.) (I.D.S.) Paper – I Social Ecology

१) जैवविविधतेचा अर्थ स्पष्ट करा.

किंवा

२) पर्यावरणीय कोणत्याही दोन प्रदुषणाची चर्चा करा.

1) Discuss the meaning of Biodiversity

OR

2) Explain the any two environmental Pollutions

B.A Part II Sem III Geography : Paper No. III Soil Geography

१) मृदा भूगोलाची व्याख्या सांगून मृदा भूगोलाचे व्याप्ती स्पष्ट करा.

किंवा

२) मृदेचे रासायनिक गुणधर्म सविस्तर लिहा.

1) State the definition of Soil Geography and explain the scope of Soil Geography.

OR

2) Write in detail the chemical properties of the soils.

B.A Part II Sem III Geography : Paper No. IV Resource Geography

१) साधनसंपत्ती भूगोलाची व्याख्या व महत्त्व लिहा.

किंवा

२) शाश्वत मानवी साधनसंपत्ती विकासाची माहिती लिहा.

1) Write the definition and importance of Resource Geography.

OR

2) Write an information of sustainable human resource development.

B.A Part II Sem III Geography : IDS – I : Cartography-I

१) नकाशाशास्त्राची व्याख्या सांगून नकाशाशास्त्राच्या शाखा स्पष्ट करा.

किंवा

२) नकाशा प्रक्षेपण म्हणजे काय? नकाशा प्रक्षेपणाची गरज सविस्तर लिहा.

1) Define the Cartography and explain the branches of the Cartography.

OR

2) What is map projection? Write in detail necessity of map projection

B.A Part II Sem III Geography : IDS - I Resource Geography of Maharashtra-I

१) महाराष्ट्रातील जल प्रणालीची माहिती लिहा.

किंवा

२) महाराष्ट्रातील जलसिंचन स्रोत सांगून त्यांचे वितरण लिहा.

1) Write an information of drainage systems in the Maharashtra.

OR

2) State the sources of irrigation and write its distribution.

B.A Part II Sem III Geography : Concepts of Tourism Geography

१) पर्यटन भूगोलाची व्याख्या सांगून त्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

२) पर्यटनाच्या आर्थिक परिणामांचे वर्णन करा.

1) Define the Tourism Geography and explain its nature.

OR

2) Describe the economic impacts of tourism

बी.ए. भाग २ सत्र ३ संस्कृत संस्कृत नाटयदर्पण (स्वप्नवासवदत्तम् ऑफ भास)

१) भासरचित स्वप्नवासवदत्तम् नाटकातील तिसऱ्या अंकाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

किंवा

२) रूपक म्हणजे काय ते सांगून त्याचे प्रकार स्पष्ट करा.

बी.ए. भाग २ सत्र ३ संस्कृत गीताधीन स्व—संतुलन (श्रीमद्भगवद्गीता)

- १) श्रीमद्भगवद्गीतेतील तिसरा अध्याय कर्मयोग यातील विचार कथन करा.
किंवा
 - २) गीताधीन व्यक्तिमत्त्व विकास याचे सविस्तर विवेचन करा.
-

बी.ए. भाग २ Logic (T) IDS Paper

- १) तर्कशास्त्राची व्याख्या, व्याप्ती आणि स्वरूप स्पष्ट करा.
किंवा
 - २) व्यवहित आणि अव्यवहित अनुमानाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- 1) Explain the definition, scope and nature of logic.
OR
 - 2) Explain the nature of mediate and immediate inference.
-

बी.ए. भाग २ Logic (M) IDS Paper

- १) विगमन आणि निगमनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
किंवा
 - २) केवल आणि संयुक्त विधानांचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- 1) Explain the nature of induction and deduction.
OR
 - 2) Explain the nature of simple and compound propositions
-

बी.ए. भाग २ : तत्त्वज्ञान : पेपर ३ Philosophy of Religion (Part - I)

- १) धर्माची व्याख्या व प्रकार स्पष्ट करा.
किंवा
 - २) धर्माची एक उपपत्ती म्हणून जीव वादाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- 1) Explain the definition and types of religion.
OR
 - 2) Explain the nature of animism as a theory of religion.
-

बी.ए. भाग २ : पेपर ४ Social and Political Philosophy (Part - I)

- १) सामाजिक तत्त्वज्ञानाचे स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.
किंवा
 - २) लोकशाहीची संकल्पना व स्वरूप स्पष्ट करा.
- 1) Explain the nature and scope of social philosophy.
OR
 - 2) Explain the concept and nature of democracy
-

बी.ए. भाग २ शिक्षणशास्त्र : DSE – III Educational Psychology

१) शैक्षणिक मानसशास्त्राचा अर्थ व स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

२) विकासावर परिणाम करणारे घटक उदाहरणांसह मांडा

1) Explain the meaning and nature of educational Psychology.

OR

2) State the factors affecting to development with examples.

बी.ए. भाग २ शिक्षणशास्त्र : DSE - IV Education in Pre-Independence India

१) पुर्व वैदिक काळातील अध्यापन पद्धती स्पष्ट करा

किंवा

२) पुढीलपैकी कोणत्याही दोहोवर टिपा लिहा.

1) बौद्धकालीन शिक्षणाची उद्दिष्टे

2) बौद्धकालीन शिक्षकाची भूमिका

3) बौद्धकालीन स्त्री शिक्षण

1) Explain Teaching Method in Pre-Veadik Period.

OR

2) Write notes on any two the following

1) Objectives of education in Budhik Period

2) Role of Teacher in Budhik Period

3) Women's Education in Budhik Period
